

Tưởng Nhớ Khái Hưng (1896 - 1947)

Phạm Văn Duyệt

Trong cuộc đời nổi trôi thăng trầm theo vận nước, tôi đã đọc say sưa biết bao tác phẩm của hàng trăm văn thi nhân tầm tiếng. Nhờ họ mà tôi từng trải qua những tháng ngày đam mê sách báo có khi quên ăn quên ngủ. Đến nay dầu đang xấp xỉ tuổi già bóng xế song vẫn còn nhớ đâu đây tên tuổi của nhiều ký giả, văn nhân thi nhạc sĩ đã dày công xây dựng nên kho tàng văn hóa nghệ thuật đồ sộ của đất nước. Một số người mất đi nhưng những đứa con tinh thần của họ vẫn còn sống mãi với núi sông.

Nhiều bài thơ lời nhạc tuy ra đời gần cả trăm năm mà tôi vẫn nhớ thuộc lòng. Để rồi thỉnh thoảng ngâm nga ca hát cho quên chuỗi ngày gió bụi phong sương. Nhưng trong tận đáy tâm hồn tôi vẫn hay nhắc nhớ Nhà Văn Khái Hưng (Trần Khánh Giư) với tủ sách quý giá bao gồm nhiều thể loại của Ông. Một phần vì mến văn tài, phần khác nữa là cứ mãi băng khuâng đau đớn cho cái chết oan khiên nghiệt ngã của Ông do bọn côn đồ bán nước nhấn tâm gây ra.

Khái Hưng là Nhà Văn chân chính thương yêu quê hương đất Mẹ hết lòng. Xem xét cuộc đời ngắn ngủi của Ông cũng đủ minh chứng cho nhận xét đó. Ông ra đi để lại hàng chục cuốn sách gối đầu giường cho bao thế hệ. Văn dĩ tải đạo. Văn chương đã thể hiện một con người Khái Hưng nồng nàn với non sông, đậm đà tình tự với dân tộc với đồng bào. Ai có dịp đọc qua sách truyện của Khái Hưng, đặc biệt là Hồn Bướm Mơ Tiên hay Nửa Chừng Xuân mà không kinh ngạc thiên tài xuất chúng của tác giả, từ xây dựng bố cục đến tâm tư tình cảm của Lan, Ngọc trong Hồn Bướm Mơ Tiên hay Mai, Lộc trong Nửa Chừng Xuân. Hấp dẫn tuyệt vời. Lối cuốn từ đầu đến cuối. Ai cũng muốn biết câu chuyện sẽ đi về đâu.

Tôi đã đọc đi đọc lại cả chục lần mà vẫn không hết lời khâm phục văn phong Khái Hưng mô tả hình ảnh từng nhân vật một cách sống động tài tình. Hơn thế nữa, Ông còn bộc lộ trình độ thấu hiểu tận tường tâm lý con người sau thời gian gần tiếp xúc với họ. Kỳ diệu là làm chỗ không sao ngăn được dòng nước mắt nức nở nghẹn ngào trước cảnh đời đau thương bi lụy của của các vai chính. Cứ tự hỏi trong buổi bình minh của nền văn học Việt Nam, lúc tiếng Việt hãy còn phôi thai, làm sao Ông có thể cho ra đời những tuyệt tác văn chương về luận đề hay về tình yêu lý tưởng mà mãi 90 năm sau còn có lắm người ham mê tìm kiếm.

Cần nói thêm Khái Hưng cũng là Nhà Văn của tuổi thơ với hơn mười tập Sách Hồng dành cho lứa tuổi niên thiếu. Qua đó Ông đã góp phần giáo dục thanh thiếu niên trau dồi Việt ngữ. Đồng thời giúp họ hiểu biết những giá trị luân lý và quy tắc đạo đức truyền thống của dân tộc. Giới trẻ học được lắm điều bổ ích từ loại sách này. Nhiều người đến khi tuổi già vẫn chưa thể quên những tựa đề: Cái Âm Đất, Ông Đồ Bể, Cóc Tía, Bông Cúc Huyền...

Bên cạnh tiểu thuyết, Khái Hưng còn rất thành công với bài Tình Tuyệt Vọng dịch từ nguyên bản tiếng Pháp Sonnet D' arvers của nhà thơ Felix Arvers

Lòng ta chôn một khối sầu

Tình trong giây phút mà thành thiên thu...

Chừng mười tác giả dịch bài này nhưng chỉ duy nhất Khái Hưng là lột tả sâu sắc nhất nỗi lòng của Thi sĩ. Nhờ vậy mà Ông cũng được lưu danh thiên cổ về tài dịch thơ. Đa năng xuất chúng như vậy nên Ông được văn giới đặt thêm bút danh Nhị Linh, thứ nhì sau Nhất Linh - sáng lập viên Tự Lực Văn Đoàn.

Con người dễ thương dễ mến thế mà kẻ thủ ác nào nở ra tay hành hạ chém giết trên bến sông Cựa Gà (Nam Định) trong đêm trừ tịch 1947? Thật là lòng lang dạ sói! Chủ nghĩa phi nhân nào tàn bạo hơn chủ nghĩa cộng sản? Ai cũng biết việt cộng học theo quan thầy trung cộng với chủ trương "sát nhất nhân vạn nhân cụ" (giết một người vạn người sợ). Chính vì vậy mà chúng không ngần ngại triệt tiêu khủng bố thành phần đối kháng bằng cách dùng mã tấu sắc bén chặt đầu mổ bụng, bịt mắt xẻo thịt cắt da, giam đói bỏ khát, trói tay cột chân trùm bao bố thả trôi sông mà chúng gọi là cho đi mò tôm. Để làm gì? Chúng muốn gây nên nỗi niềm hoang mang khiếp hãi cho mọi người.

Chính vì Khái Hưng không theo đường lối khát máu phản dân hại nước của chúng nên bị cộng sản thủ tiêu, chịu chung số phận hẩm hiu như Học Giả Phạm Quỳnh, Tuần Phủ Ngô Đình Khôi, Đức Thầy Huỳnh Phú Sổ, Nhà Cách Mạng Lý Đông A, Đảng Trưởng Đại Việt Trương Tử Anh, Lãnh Tự Cộng Sản Đệ Tứ Tạ Thu Thâu,

Giáo Sư Nguyễn Văn Bông, Nhà Báo Từ Chung, Sinh Viên Lê Khắc Sinh Nhật... Phải chăng mệnh số của họ vận với thuyết tài mệnh tương đố của Thi Hào Nguyễn Du: chữ tài liền với chữ tai một vần? Tiếc thay cho đất nước sớm mất đi những người con ái quốc ưu tú. Khái Hưng cả một đời theo đường lối nhân bản luôn ấp ủ hoài bão giải phóng quê hương khỏi ách thống trị của ngoại bang và cổ xúy tình đoàn kết giữa mọi phe phái trong cộng đồng dân tộc Việt. Ông chết đi, chúng ta không còn được thưởng thức thêm những sáng tác đậm đà tình nghĩa thanh cao.

Xin chân thành nguyện cầu Nhà Văn đất Cổ Am, Hải Dương yên nghỉ thanh thoi. Những lớp người hậu sinh mãi ghi nhớ tên Ông.

Phạm Văn Duyệt